

РИНОК ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛА В ЕКОНОМІЧНОМУ І СОЦІАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

© 2014 ОНИСЬКО С. М., СОДОМА Р. І.

УДК 336.77.332

Онисько С. М., Содома Р. І. Ринок іпотечного кредитування житла в економічному і соціальному розвитку України

У статті досліджено тенденції розвитку іпотечного кредитування житла в Україні в післякризовий період 2009 – 2012 рр., визначено основні тенденції розвитку українського іпотечного ринку, здійснено аналіз рівня процентних ставок за іпотечними кредитами. Проаналізовано сучасний стан ринку іпотечного кредитування України, динаміку обсягів іпотечних кредитів, їхньої вартості, структуру учасників банків – іпотечних кредиторів, вартість житла в Україні на досліджуваний період. На основі аналізу зроблено ряд пропозицій щодо ефективності іпотечного кредитування, запропоновано напрямки фінансової підтримки відновлення ринку з метою вирішення житлової проблеми для населення, окреслено важливість державного сприяння розвитку іпотеки.

Ключові слова: житлове іпотечне кредитування, іпотечний ринок, банки – іпотечні кредитори, нерухомість.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Онисько Стефанія Михайлівна – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту, Львівський національний аграрний університет (вул. В. Великого, 1, Дубляни, 80381, Україна)

Содома Руслана Іванівна – викладач, кафедра фінансів і кредиту, Львівський національний аграрний університет (вул. В. Великого, 1, Дубляни, 80381, Україна)

E-mail: sodomaruslana@mail.ru

УДК 336.77.332

UDC 336.77.332

Онисько С. М., Содома Р. І. Рынок ипотечного кредитования жилья в экономическом и социальном развитии Украины

Onysko S. M., Sodoma R. I. Residential Mortgage Market in Economic and Social Development of Ukraine

В статье исследованы тенденции развития ипотечного кредитования жилья в Украине в посткризисный период 2009 – 2012 гг., определены основные тенденции развития украинского ипотечного рынка, осуществлен анализ уровня процентных ставок по ипотечным кредитам. Проанализированы современное состояние рынка ипотечного кредитования Украины, динамика объемов ипотечных кредитов, их стоимость, структура участников банков – ипотечных кредиторов, стоимость жилья в Украине на исследуемый период. На основе анализа сделан ряд предложений по эффективности ипотечного кредитования, предложены направления финансовой поддержки восстановления рынка с целью решения жилищной проблемы для населения, определены важность государственного содействия развитию ипотеки.

The article studies tendencies of development of the residential mortgage market in Ukraine in the post-crisis period 2009 – 2012, identifies main tendencies of development of the Ukrainian mortgage market and conducts analysis of the level of mortgage interest rates. The article analyses the modern state of the mortgage market of Ukraine, dynamics of volumes of mortgage loans, their cost, structure of banks as mortgage creditors and cost of housing in Ukraine in the studied period. The article makes a number of offers on efficiency of mortgage, offers directions of financial support of rehabilitation of the market for solving housing problems of the population and identifies importance of state support of mortgage development.

Ключевые слова: жилищное ипотечное кредитование, ипотечный рынок, банки – ипотечные кредиторы, недвижимость.

Key words: residential mortgage, mortgage market, banks as mortgage creditors, real estate.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 8.

Онисько Стефанія Михайлівна – кандидат економічних наук, професор, заведуючий кафедрою, кафедра фінансів і кредиту, Львівський національний аграрний університет (вул. В. Великого, 1, Дубляни, 80381, Україна)

Onysko Stefaniia M. – Candidate of Sciences (Economics), Professor, Head of the Department, Department of Finance and Credit, Lviv National Agrarian University (vul. V. Velykogo, 1, Dubliany, 80381, Ukraine)

Содома Руслана Іванівна – преподаватель, кафедра фінансів і кредиту, Львівський національний аграрний університет (вул. В. Великого, 1, Дубляни, 80381, Україна)

Sodoma Ruslana I. – Lecturer, Department of Finance and Credit, Lviv National Agrarian University (vul. V. Velykogo, 1, Dubliany, 80381, Ukraine)

E-mail: sodomaruslana@mail.ru

E-mail: sodomaruslana@mail.ru

Незважаючи на те, що відносини іпотеки в Україні виникли ще у XVII столітті, а система іпотечного кредитування започаткувала своє функціонування з початком створення відповідної законодавчої бази, проте досі спостерігається стриманий розвиток ринку іпотечного кредитування.

Іпотечний ринок займає одне з найважливіших місць серед фінансових механізмів стабільного розвитку економіки. За допомогою іпотечних фінансових інструментів забезпечується стабільне зростання доходів у різних галузях економіки, завдяки здійсненню інвестування реального сектора економіки та збільшення його капіталу.

Аналізуючи ринок іпотечного кредитування, доцільно зосередити увагу на структурі та учасниках ринку, а також на самому «продукті», що тут реалізується. Необхідно пам'ятати, що розвиток іпотечного ринку вирішує еконо-

мічні проблеми активізації та ефективного використання фінансових ресурсів, а також соціальні завдання щодо залучення населення до задоволення своїх базових потреб через механізм фінансового ринку. Таким чином, ми окреслюємо основного «покупця» іпотечного кредиту та можемо підійти до аналізу попиту на такий вид кредитування в Україні.

У науковій економічній літературі аспекти іпотеки та іпотечного кредитування, розглядаються комплексно. Варто виділити наукові праці багатьох науковців, зокрема, Н. В. Демчишак [2], В. П. Кривенко [3], О. В. Жуков [5] та інших. Але, як засвідчує огляд літературних джерел, є ще ряд невіршених питань, які вимагають поглибленого дослідження в темі іпотечного кредитування та нових розробок. Адже проблематика ефективного розвитку іпотечного кредитування вимагає ретельного дослідження в зв'язку з її постійною актуалізацією.

Метою статті є аналіз основних тенденцій розвитку житлового іпотечного кредитування в Україні на сучасному етапі, а також виявлення факторів, що стимулюють подальше функціонування ринку іпотечного кредитування. Невирішеною частиною проблеми є реальна оцінка тенденцій у житловому іпотечному кредитуванні до кризи 2008 р. і в наступний період 2009 – 2012 рр.

Для досягнення поставленої мети необхідно проаналізувати сучасний стан іпотечного ринку і визначити перспективи для сучасної української економіки в процесі розвитку житлової іпотеки.

Практика свідчить, що проблема придбання житла пов'язана з пошуком і залученням зацікавленою у цьому стороною додаткових джерел фінансування. Оскільки іпотечне кредитування пропонує альтернативний механізм придбання житла для населення, то характеристика ринку житлового будівництва безпосередньо впливає на аналізований ринок. Незважаючи на загальні позитивні зрушення у сфері формування житлового фонду та збільшення ємності ринку житлової нерухомості, передусім первинного, в регіонах можна спостерігати значно меншу активність у цьому напрямі. Позитивна динаміка введення в експлуатацію житла сьогодні так і не досягає рівня докризового періоду (рис. 1).

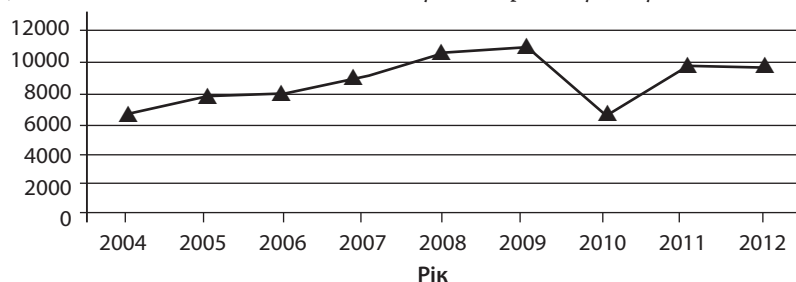

Рис. 1. Обсяги житлового будівництва в Україні, тис. кв. м [7]

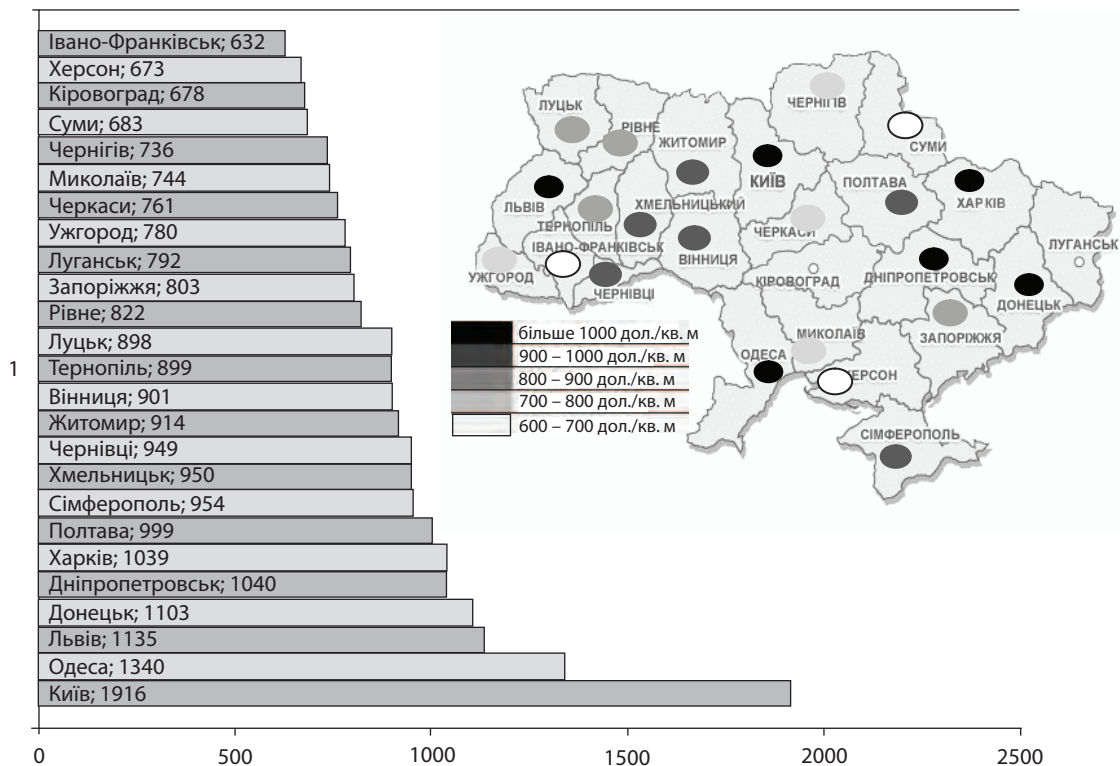

Рис. 2. Середня вартість квадратного метра житла у 2012 році, ум. од.

Однією з основних причин такого становища, після такої вагомій як низький платоспроможний попит населення, є небажання місцевих органів влади пускати на внутрішній локальний ринок потужних конкурентів з числа як забудовників, так і кредиторів. За такої ситуації будівельні компанії не можуть достатньою мірою диверсифікувати свою діяльність та реалізувати в повному обсязі свій виробничий потенціал.

Що ж до вторинного ринку, то в цілому можна спостерігати домінуюче становище вживаного житла в структурі пропозиції усього житла на ринку. Зумовлено це, по-перше, значно більшим його обсягом порівняно з новозбудованим, особливо на периферійних територіях, по-друге, відносно (з огляду на те, що вторинний ринок за ціною пропозицією дедалі більше наближається до первинного ринку, в тому числі і в регіонах країни) дешевизною. Водночас у регіональному розрізі ситуація з пропозицією вживаного житла є досить неоднозначною. На неї впливають, передусім, такі чинники як низька платоспроможність місцевого населення, проблема безробіття. Нерівномірність розподілу вартості житла в залежності від особливостей Західного, Південного, Північного та Східного регіонів (рис. 2).

Аналізуючи економічні передумови запровадження іпотечних механізмів у житлову сферу, не можна обійти увагою проблему доступності іпотечних продуктів, які про-

понують на ринку іпотечні кредитори, передусім банки. Характер таких продуктів може частково або повністю знівелювати ті переваги, які визначально властиві іпотеці.

Насамперед, за відсутності наявної повної суми для придбання (будівництва) нерухомості (переважно житла) іпотека дозволяє суттєво (залежно від умов договору іпотеки) скоротити термін існування так званого відкладеного попиту. Адже придбану на умовах іпотеки нерухомість майбутній власник одержує у користування з моменту оформлення договору купівлі-продажу. В умовах інфляційного знецінення як національної, так й іноземної валюти, нестабільної цінової ситуації на ринку нерухомості, яка в останні часи супроводжується постійним зростанням вартості житла, це надзвичайно важливо. При застосуванні механізму іпотеки фактично усі ризики, пов'язані з можливим знеціненням наданого кредиту, що має бути повернутим (за умови незмінності умов іпотечного договору протягом усього терміну його дії), бере на себе банк.

При помірній ціні іпотечного кредиту з'являється також можливість зменшення відпливу фінансових ресурсів у більш дешеві сегменти ринку нерухомості, передусім в периферійні регіони. На сьогодні досить поширеною є практика продажу дорогого житла (чи іншої нерухомості) у великих містах і придбання на виручені кошти значно дешевшого у приміській зоні.

Реалізація зазначених переваг іпотеки досить ускладнена. Як показує аналіз чинної практики іпотечного кредитування в Україні, ефективним іпотечний кредит за нинішньої його ціни у банківській системі України та реальних доходів населення виявляється за умови оформлення іпотечного договору на суму не більше 2-3 тис. дол. США. При сумі кредиту, наприклад, в 5 тис. дол. США та кредитній ставці 15% річних кінцева вартість оформленої на 5 років позики зростає щонайменше у півтора рази. При купівлі в кредит квартири вартістю 30 тис. дол. США терміном на 15 років при ставці 14% річних у валюті кінцева вартість придбаної квартири становитиме 42 – 45 тис. дол. США. Та й місячні суми виплат не є такими вже незначними для сімейного бюджету. Додавши до цього загалом завищені ціни на ринку нерухомості, а також забезпечення кредиту на рівні 60 – 70% від вартості предмета застави з метою мінімізації ризику банку, доходимо невтішного висновку – іпотечний кредит за великим рахунком є досить малопривабливим для нинішнього середньостатистичного українця.

У травні 2012 р. уряд запустив програму пільгового кредитування, за умовами якої українці могли отримати кредити на житло під 3% річних терміном на 10 – 15 років. Ініціатори програми декларували, що кредити на нове житло зможуть отримати 30 тис. громадян України. Але, на думку експертів, закладеного в бюджеті мільярда гривень вистачило б лише на 1785 квартир або 3-4 житлові комплекси. Насправді кількість виданих кредитів виявилася ще менша. За перший місяць реалізації програми було укладено лише 40 договорів, а до середини грудня 2012 р. надали 1118 кредитів. Кількість сімей, що отримали підтримку у 2010 р. – 590, 2011 р. – 792, 2012 р. – 1222. У загальному протягом трьох років підтримку отримали 2604 сімей [8].

Попри низькі відсотки, для багатьох українців програма виявилася недоступною через високі вимоги до офіційного доходу позичальника, який мав бути достатнім для виплати кредиту під 16% річних. Великі сумніви викликає здатність держави оплачувати свою частку відсотків протягом усього терміну позики, адже в 2009 р. за аналогічною

програмою виплати компенсацій зупинилися. Тож уряд вирішив скоротити на 2013 р. фінансування програми більш ніж на дві третини: з 1 млрд грн до 300 млн грн.

В умовах фінансової кризи важливим також є аналіз динаміки процентних ставок за іпотечними кредитами. Зазначимо, що для іпотечного ринку України характерним є використання фіксованого режиму процентних ставок. Останнім часом спостерігається значне подорожчання іпотечних позик унаслідок дефіциту кредитних ресурсів для цілей іпотечного кредитування та зростання вартості їх залучення. Станом на 1 січня 2009 р. медіанні процентні ставки за кредитами у національній валюті становили 20,5%, а вже на початок 2010 р. – близько 25%, а впродовж 2011 р. знизилась до 18%, у 2012 р. – 19,90%. Що ж до іпотечних позичок в іноземній валюті, то більшість банків сьогодні взагалі призупинила їх надання.

Середні реальні ставки за кредитами на купівлю житла на вторинному ринку нерухомості за 2012 р. виросли на 2,5 – 3,2 відсоткових пункти залежно від терміну. За позиками строком на 10 років зростання складало з 20,2% до 22,9% реальних річних. Найдорожчими, як і раніше, залишаються короткострокові позики строком на 1 рік, вартістю 25,2% реальних річних. Найдешевшими – 20-літні із середньою реальною ставкою в 22,1% річних.

У сегменті кредитування на купівлю нового житла середні реальні ставки за рік виросли в середньому на чверть – на 4,0 – 4,8 відсоткових пункти. На початку року реальні ставки за кредитами на житло від забудовника поступалися ставкам за кредитами на вторинному ринку – 17,1 – 18,6% річних проти 19,3 – 21,9% річних. Але до грудня 2012 р. кредити на первинну нерухомість майже наздогнали за середньою реальною ставкою позики на вторинному ринку – 21,5 – 23% проти 22,1 – 25,2% річних.

Мінімальні аванси у 2012 р. не зазнали значних змін. Як і раніше, на ринку домінують пропозиції з початковим внеском у 30% як за купівлі нового житла (10 серед 15 пропозицій), так і вторинного (16 серед 23 пропозицій). Є варіанти з більш низьким авансом. Щоправда, скористатися цим можна, надавши додаткову заставу. Це може бути нерухомість, яка перебуває у власності як позичальника, так і майнового поручителя.

Станом на 31.12.2012 р., найбільш м'які авансові вимоги за кредитами на вторинному ринку в Ощадбанку – 10%, але лише за надання додаткової застави. За ним ідуть «Укргазбанк» і «Київська Русь», за умовами яких передбачено 20% початкового внеску. У сегменті кредитування первинного ринку лідери з мінімальними авансами інші: той самий аванс 20% пропонує Укргазбанк, 25% – UniCreditBank (Укрсоцбанк), БМ Банк.

За даними УНІА, Частка ТОП-5 банків-іпотечних кредиторів у 2011 р. складала 60,3%, а ТОП-10 – 78,8%. У 2012 р. частка ТОП-5 складає 57%. Позиції ТОП-10 теж дещо змінилися, на даний момент вони контролюють 77,5% іпотечного ринку [6, с. 40]. Розподіл українського ринку іпотеки між банками за станом на 1 січня 2013 р. наведено на рис. 3.

У рамках програми доступного житла (70/30) з початку року придбано 241 квартиру (прогноз на 2013 р. – 700 квартир). Державним і місцевими бюджетами на реалізацію цієї програми в 2013 р. передбачено 94,55 млн грн.

За даними Міністерства регіонального розвитку та будівництва, станом на 2012 р. уряд профінансував 335 кредитів на загальну суму понад 79 млн грн за програмою «Доступне житло» (табл. 1).

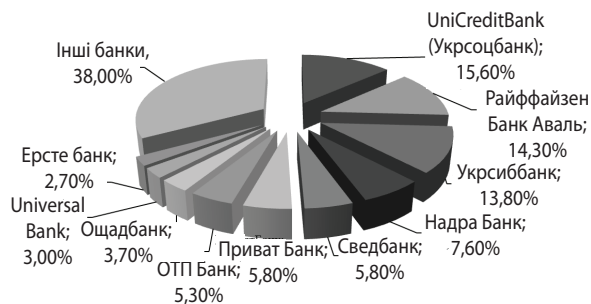

Рис. 3. Склад основних банків-іпотечних кредиторів у 2012 р.

У рамках реалізації програми забезпечення житлом інвалідів війни з початку року придбано 24 квартири (прогнозна кількість – 220 квартир). З них 3 квартири придбано в АР Крим (прогнозна кількість – 17), 2 – у Волинській області (прогнозна кількість – 6), 1 – в Дніпропетровській області (прогнозна кількість – 9), 6 – в Донецькій області (прогнозна кількість – 22), 4 – у Рівненській області (прогнозна кількість – 6), 1 – у Хмельницькій області (прогнозна кількість – 13), 5 з 5-ти запланованих – в Черкаській області, 2 з 9-ти запланованих – в Чернігівській області.

Отже, ринок іпотечного кредитування характеризується на сьогодні не надто позитивними показниками.

Таблиця 1

Введення в експлуатацію будинків в рамках програми доступного житла [8]

Рік	Загальна кількість введених будинків	Загальна кількість квартир у будинках	Загальна площа будинків (тис. кв. м)	Кількість квартир позичальників	Площа квартир позичальників (тис. кв. м)
2010	12	1126	77,4	113	6,6
2011	41	5296	360,1	726	49,4
2012	45	5113	302,6	703	45,6
2013 (I півріччя)	16	2125	148	471	31
Разом	114	13660	888,1	2013	132,5

За постановою Кабміну, право на пільгову іпотеку мають ті, хто стоїть на квартирному обліку або проживає у гуртожитку, або на одного домогачця припадає менше 9 кв. м житлоплощі. Сума щомісячного платежу не може бути більше 50% доходів сім'ї, причому на життя кожному члену сім'ї повинно залишатися не менше середнього прожиткового мінімуму – 1108 грн.

У рамках виконання програми «Власний дім» надано 2 278 кредитів, з них 688 на будівництво житла та 1 590 на інженерне забезпечення садиб та на інші потреби (що більше відповідного періоду минулого року на 31,5%). За звітний період збудовано 410 будинків загальною площею 41,510 тис. кв. м, що більше відповідного періоду минулого року на 9,158 тис. кв. м, газифіковано 1 338 садиб. Державним і місцевими бюджетами на реалізацію цієї програми в 2013 р. передбачено 109,49 млн. грн.

У рамках програми молодіжного кредитування придбано 170 квартир (прогноз на 2013 р. – 510 квартир). Державним і місцевими бюджетами на реалізацію цієї програми в 2013 р. передбачено 173, 65 млн грн (табл. 2).

Великим потенціалом для іпотечного ринку, та головним інвестором житла являються громадяни, їх доходи та взяті кредити. Використання іпотечних кредитів може в п'ять раз збільшити попит на житло. Проте, усі надії покладаються на удосконалення законодавчої бази при оформленні іпотеки.

ВИСНОВКИ

За прогнозами експертів, в 2013 році на українському ринку іпотечного кредитування суттєвих позитивних зрушень не передбачається. У банків не вистачає коштів для кредитування позичальників на довгий термін. В Україні досі немає інструментів залучення довгого гривневого ресурсу. У роздрібному сегменті це, як і раніше, депозити фізичних осіб, максимальний термін яких не перевищує трьох років. І навіть ті кошти, які банки можуть залучити, занадто дорогі, тому на зниження ставок позичальникам розраховувати не варто.

Таблиця 2

Динаміка розвитку молодіжного кредитування в Україні [8]

Рік	Виділено з Державного бюджету тис. грн	Виділено з місцевих бюджетів тис. грн	Надано кредитів	Проінвестовано житла, кв. м
2005	110 571,38	20 823,07	1089	79 834,10
2006	91 002,02	34 289,28	646	45 653,00
2007	94 273,30	51 450,44	632	44 977,60
2008	76 799,37	56 538,10	486	35 225,40
2009	0,00	34 191,34	127	9 323,60
2010	36 119,95	31 102,49	242	17 298,30
2011	59 999,90	40 253,21	340	23 338,58
2012	24 891,25	37 735,70	194	13 886,60
Усього	493657,17	306383,64	3756	269537,18

Для переважної більшості населення держава повинна створювати сприятливі умови шляхом реалізації іпотечного кредитування. Будівництво соціального житла сьогодні неможливе внаслідок обмеженої фінансової бази і нестачі бюджетних коштів. Долаючи кризові явища в економіці, потрібно підсилити відродження іпотечного ринку. Використання складніших фінансових схем і механізмів, ширшого набору іпотечних інструментів сприятиме загальній підтримці іпотечного ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про іпотеку»: 05.06.2003 р. № 898-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламент, 2013. – 36 с.
2. Демчишак Н. Б. Аналіз стану та динаміки розвитку іпотечного ринку в Україні / Н. Б. Демчишак, Х. О. Турхан // Науковий вісник НЛТУ. – 2012. – Вип. 22.3 – С. 200 – 204.
3. Кривенко В. Г. Розвиток системи житлового іпотечного кредитування в Україні: проблеми та перспективи / В. Г. Кривенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України – 2010. – № 2(49). – С. 29 – 34.
4. Пастернак І. В. Проблеми та перспективи іпотечного кредитування в Україні / І. В. Пастернак, О. М. Петрашук // Ключевые аспекты научной деятельности. – 2011. – № 3. – С. 145 – 147.
5. Жук О. В. Стан і перспективи розвитку іпотечного кредитування в Україні / О. В. Жук // Економічний простір. – 2009. – № 23/1. – С. 308 – 315.

6. Житлове іпотечне кредитування в Україні: Аналітичний огляд УНІА за 2012 рік. – К.: УНІА, 2013. – 61 с.

7. Введення в експлуатацію житла за видами житлових будівель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Офіційний сайт Державної іпотечної установи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ipoteka.gov.ua/node/12>

REFERENCES

Demchysyak, N. B., and Urkhan, Kh. O. "Analiz stanu ta dynamiky rozvytku ipotечноho rynku v Ukraini" [Analysis and the dynamics of the mortgage market in Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU*, no. 22.3 (2012): 200-204.

Kryvenko, V. H. "Rozvytok systemy zhytlovoho ipotечноho kredyтування v Ukraini: problemy ta perspektyvy" [Development of residential mortgage lending in Ukraine: problems and prospects]. *Naukovyi visnyk NUDPSU*, no. 2 (49) (2010): 29-34.

[Legal Act of Ukraine] (2013).

Ofitsiyniy sait Derzhavnoi ipotечноi ustanovy. <http://www.ipoteka.gov.ua/node/12>

Pasternak, I. V., and Petrashchuk, O. M. "Problemy ta perspektyvy ipotечноho kredyтування v Ukraini" [Problems and prospects of mortgage lending in Ukraine]. *Kliuchevye aspekty nauchnoi deiatelnosti*, no. 3 (2011): 145-147.

"Vvedennia v ekspluatatsiiu zhytla za vydamy zhytlovykh budivel" [Commissioning dwelling by dwelling buildings]. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Zhytlove ipotечноe kredyтування v Ukraini: Analichnyi ohliad UNIA za 2012 rik [Residential mortgage lending in Ukraine: Overview UNIA 2012]. Kyiv: UNIA, 2013.

Zhuk, O. V. "Stan i perspektyvy rozvytku ipotечноho kredyтування v Ukraini" [Status and prospects of development of mortgage lending in Ukraine]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 23/1 (2009): 308-315.

УДК 330:142

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА ПОНЯТТЯ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ»

© 2014 КЛИМОВИЧ Н. І.

УДК 330:142

Климович Н. І. Еволюція поглядів на поняття «інтелектуальний капітал»

У статті проведено аналіз підходів щодо визначення поняття «інтелектуальний капітал». Досліджено досвід як українських, так і закордонних вчених. Здійснено детальний аналіз базових понять досліджуваної категорії «інтелектуальний капітал», «інтелект», «капітал», «знання». Проведено порівняння терміна «інтелектуальний капітал» з термінами «інтелектуальний потенціал», «інтелектуальна власність». Запропоновано уточнене визначення терміна «інтелектуальний капітал», в якому зроблено акцент на повсякденних і наукових знаннях персоналу підприємства.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелект, капітал, знання, науково-технічний рівень, інтелектуальний потенціал, інтелектуальна власність.

Табл.: 1. **Бібл.:** 18.

Климович Наталя Іванівна – старший викладач, кафедр економіки підприємства та міжнародного бізнесу, Дніпропетровський університет ім. А. Нобеля (вул. Набережна Леніна, 18, Дніпропетровськ, 49000, Україна)

E-mail: n-klimovich@mail.ru

УДК 330:142

Климович Н. И. Эволюция взглядов на понятие «интеллектуальный капитал»

В статье проведен анализ подходов относительно определения понятия «интеллектуальный капитал». Исследован опыт как украинских, так и зарубежных ученых. Осуществлен детальный анализ базовых понятий исследуемой категории «интеллектуальный капитал», «интеллект», «капитал», «знание». Проведено сравнение термина «интеллектуальный капитал» с терминами «интеллектуальный потенциал», «интеллектуальная собственность». Предложено уточненное определение термина «интеллектуальный капитал», в котором сделан акцент на повседневных и научных знаниях персонала предприятия.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, интеллект, капитал, знания, научно-технический уровень, интеллектуальный потенциал, интеллектуальная собственность.

Табл.: 1. **Библ.:** 18.

Климович Наталья Ивановна – старший преподаватель, кафедра экономики предприятия и международного бизнеса, Днепропетровский университет им. А. Нобеля (ул. Набережная Ленина, 18, Днепропетровск, 49000, Украина)

E-mail: n-klimovich@mail.ru

UDC 330:142

Klymovych N. I. Evolution of Views on the "Intellectual Capital" Notion

The article conducts analysis of approaches to definition of the "intellectual capital" notion. It studies experience of both Ukrainian and foreign scientists. It conducts a thorough analysis of basic notions of the studied category – "intellectual capital", "intellect", "capital" and "knowledge". It compares the "intellectual capital" term with the "intellectual potential" and "intellectual property" terms. It offers a clarified definition of the "intellectual capital" term, in which it focuses on everyday and scientific knowledge of enterprise personnel.

Key words: intellectual capital, intellect, capital, knowledge, scientific and technical level, intellectual potential, intellectual property

Tabl.: 1. **Bibl.:** 18.

Klymovych Natalia I. – Senior Lecturer, Department of Economics and International Business Company, Alfred Nobel Dnipropetrovsk University (vul. Naberezhna Lenina, 18, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)

E-mail: n-klimovich@mail.ru